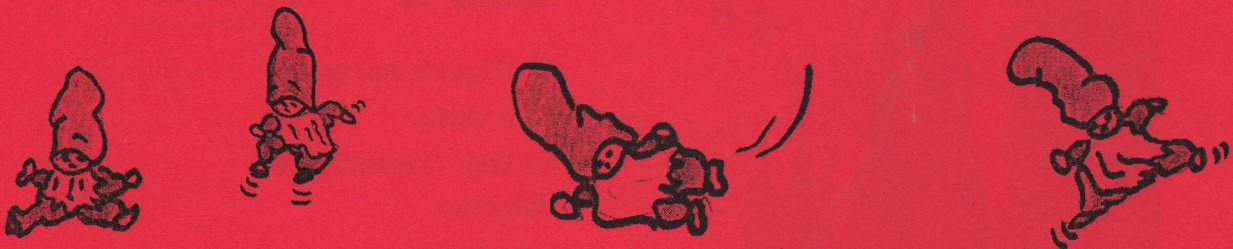

Nr 20
2003/2004

Örträsk

Allehanda

-organ för Örträsk intresseförening

Gott Nytt År!

önskas alla våra läsare

Ordförande har ordet .....

Så är snart julen här!! Jag tror tiden går snabbare än vanligt: det var ju nyss midsommar!! De flesta av er läsare håller nog med mig i en tid där dagarna verkar fyllda av engagemang och uppdrag. Fast det är nog heller ingen skillnad genom seklerna, tiden räckte knappt till för Sokrates ens, och det är ju ett tag sen.....

Tiden sedan den förra utgåvan av ÖA dock, har varit händelserik. Sommarens alla arrangemang var uppskattade och välbesökta. Hemvändar-veckan blev en stor framgång, inte minst med de avslutande helgarrangemangen. Besöket av "Skrönorna" med berättelsen om Anna Persdotter och n´ Spå-Klemmet, gav mer smak och till sommaren kommer en berättarkväll att anordnas, med inslag av kända berättare i länet. Örträsk Sportklubbs grillfest växer i deltagareantal, vilket säger allt om arrangemanget. Veckan avslutades med Hembygdsfesten och här gäller samma trend, fler och fler vill träffas på den plats där många släkter

finner sitt ursprung. Årets Örträskare blev två självklara kvinnor; Asta Haraldsson och Ann-Gerd Wahlberg.

Många har träffats och smidit planer inför nästa års sommar och Örträsk välkomnar alla med öppen famn. Intresseföreningen gnor på och ser fram emot ett nytt år med många spännande utmaningar. I stort och i smått, allt för Örträsk bästa.

Jag hoppas att snön kommer, så att vi alla kan roa oss med att göra snöänglar, lagom till jul.....

Till sist, En riktigt
GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR
med allt vad det innebär.

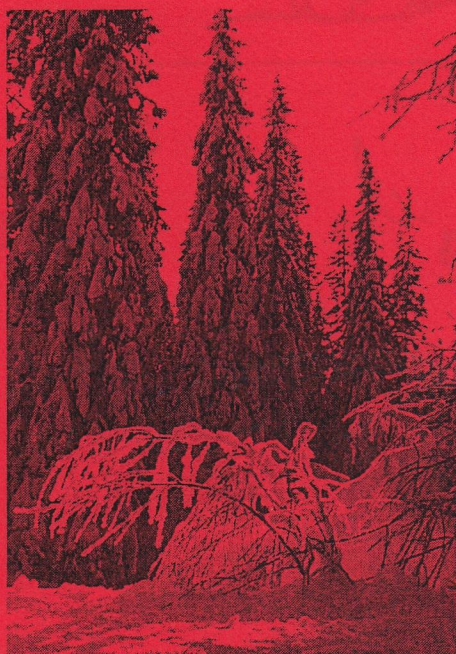
Gun Rehnman

Den som väntar på något gott

Som våra läsare redan märkt kommer vinternumret av ÖA lite senare än vanligt. Vi hoppas att ni har overseende med det och önskar er trevlig läsning.

Redaktionen

I detta nummer av

Örträsk
Allihanda
En gemenskap för Östtra och intresset för historia

Ordförande har ordet	2
Från skolan	3
En dag i örträskbygden	7
Vargträsk	8
Från kyrkan	9
Gökuret	11
Information från Röda Korset	13
Evenemangstips	14

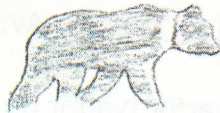
Redaktionens kontaktperson:

Gun Rehnman, tel 0932-303 88

E-post info@ortrask.nu eller r.gun@telia.com

ÖA utkommer med nästa nummer preliminärt v 22, så Ditt bidrag behöver vi få senast den 5 maj.

BRUNBJÖRN URSUS ARCTOS

Längd: 170 - 250 cm.

Vikt: 100 - 300 kg.

Parningstid: Maj - juni.

Ungar: 1-4.

Björnen lever oftast till 40-50 årsaldern.

Björnen är allätare.

Björnens dräktighetstid är ca 7 månader.

Björnungar är lika stora som råttor när dom föddes. Ungarna diar in i juni-juli.

Björnen är ljusbrun eller brunsvart, ungarna har ofta vita halstecken.

Björnen är sällsynt men man får skjuta ca 10-15 björnar i Västerbotten varje år.

Björnen är vårt största rovdjur.

Björnen finns (i Sverige) i norra Dalarna, Härjedalens inre, norra Jämtland och Torne lappmark.

Av: Björn Edvinsson

Det var en gång en ryss och en tysk och en Bellman som skulle tävla om vem som kunde vara längst i en svinstia.

Först gick ryssen in. Efter 2 minuter

Kom ryssen ut och skrek:

- Grisen fes!

Sen gick tysken in. Efter 2 minuter kom tysken ut och skrek:

- Grisen fes!

Sen gick Bellman in. Efter 2 minuter kom grisen ut och skrek:

- Bellman fes!

Vad heter jultomtens fru?

Mary Christmas.

Ha, ha, ha!

Veckans kyparvits.

När mannen kom in till restaurangen började han klä av sig.

Kyparn:

- Varför klär du av dig?

Mannen:

- Det står ju no smoking.

Ha, ha, ha.

4 av 5 tandläkare sa att man skulle äta sockerfritt tuggummi. Den 5:e sa att man skulle äta godis för han behövde mer patienter.

Ha, ha, ha. Av: Agnes Rehnman

Bäckröding "salvelinus fontinalis"

Denna fisk lever både i sjöar och strömmande vatten. Den är mest känd som dammodlingsfisk i Put- and Take vatten (fånga och ta upp) i södra och mellersta Sverige.

Leken.

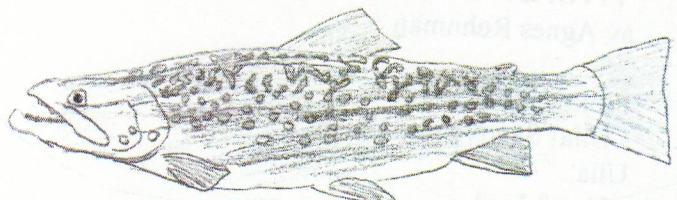
Bäckrödingen blir könsmogen vid ett till två års ålder. Den leker på hösten vid månaderna september-oktober på steniga bottnar. Leken tar ungefär 2 veckor. Lekvandringen sker både upp-och nerströms.

Bäckrödingens föda.

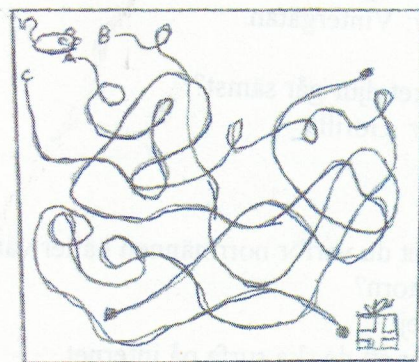
Bäckrödingen äter insekter som dagsländor och nattsländor. Ibland äter den småfisk som Sculpin(Nordamerika) och Elritsa(Europa).

I Skarda som är en liten by i Västerbotten, finns en bäck som heter Skardbäcken. Där finns det bäckröding som har bildat eget bestånd. Bäckrödingen kommer från Nordamerika.

Av: Fredrik Jonsson.

Hjälp musen att komma till jul-klassen.

Roliga historier

När bör man plocka frukt?

- När fruktodlaren är på semester!

Vad blir det om man korsar en giraff och ett piggsvin?

- en fyra meter lång tandborste!

Av: Markus Hjalmarsson
Edward Helén &
Erik Gustavsson

Gåtor och fniss

Det var en tjej som kom in i stallet. Då såg hon en gubbe på en häst. Hon sa:

- Varför är du här, tävlingen är ju inte slut?
- Nä, men bensinen är det!

Vad händer om man korsar skogens konung med en studsmatta?

- En älgstudsare!

Av: Anton Gustafsson &
Jakob Dahlgren

VITSAR OCH GÅTOR

av Agnes Rehnman

Fröken till Ulla:

- Ulla! Säg två pronomen.

Ulla:

- Vem? Jag?

Fröken:

- Bra, sitt ned.

Ha, ha, ha!

Vilken gata kan man inte gå på?

Svar: Vintergatan.

Vilket djur går sämst?

Svar: Gorilla.

- Vet du varför norrmännen håller vatten i datorn?

- Nej!
- För att de ska surfa på internet.

Vitsar

Av: Oskar Hjalmarsson

- Varför tvättar du kläderna med tandkräm?

- För att jag inte vill ha hål i kläderna.

Två bergsbestigare hade just bestigit Mount Everest. En av bergsbestigarna frågar den andra om flaggan.

- Den tog väl du?

En gubbe gick in i en djuraffär. Där satt en fågel och sjöng så fint.

Gubben gick till disken och sa att han ville ha fågeln.

- Jaha, men du måste köpa den andra fågeln också.

- Varför det?

- Det är han som skriver låtarna åt den sjungande fågeln.

Det var två personer som hette Dum och Ingen. En dag hade Ingen ramlat ner från taket. Dum gick till polisen. Dum sa att Ingen hade ramlat ner från taket.

- Vad bra, sa polisen.

- Ingen har ramlat ner från taket, sa Dum.

- Är du dum, eller? sa polisen.

- Ja, det är jag, sa Dum.

Vitsar.

Klara till fröken:

- Titta fröken, titta

på min teckning.

Jag kallar den ko som äter gräs.

- Men var är gräset?

- Det har kon dttit upp.

- Men var är kon då?

- Den gick när gräset tog slut.

Av: Emma Jonsson 10 år

Horoskopet!

Väduren: 21mars-19april

Du kommer att gå över en väg. Du kommer också att träffa en god vän.

Oxen: 20april-20maj

Du läser Örtrask Alléhandla just nu. Du kommer att äta köttsoppa till middag.

Tvillingarna: 21maj-20juni

Du kommer att lyssna på Elvis inom en snar framtid. Du har sett Farmen eller kommer att se den.

Kräftan: 21juni-22juli

Du gillar att äta kräfter på julafton. Och idag kommer det en hemlig beundrare.

Lejonet: 23juli-22augusti

Just nu har du tur i spel. Ta en runda med Lasse Kronér.

Jungfrun: 23augusti-22september

Du kommer att sakna Arne Weise i år, men ta't lugnt Lotta Bromé är bra.

Vågen: 23 september-22oktober

Du är populär just nu. Passa på att ta en raggarsväng.

Skorpionen 23 oktober-21 november

Känns livet tungt? Ta ett bad i karet så blir det bra.

Skytten 22 november-21 december

Du är dagens facit idag. Kom ihåg att lösa ett korsord.

Stenbocken 22 december-19 januari

Allt är stenkul just nu. Kom ihåg att ge en julklapp till din vän.

Vattumannen 20 januari-19 februari

Du har tur i kärlek just nu. Du har varit på julcaféet hoppas jag!

Fiskarna 20 februari-20 mars

Du kommer att hämta posten idag och finna Örtrask Allehanda! Du kommer att fira jul med de närmaste.

Av: Charlotte Gustafsson

Intervjuer

Intervju med Filip Landström, 3 år.
Vad är din favorit mat?

Pizza.

Gillar du jultomten?

JA!

Intervju med Edward Helen, klass 2.
Gillar du julen eller födelsedagen bäst?
Jag gillar båda lika mycket.

Gillar du kryp?

Ja, dom är så söta.

Charlotte Gustavsson, klass 6.
Vilken bok gillar du bäst?
Kitty.

Intervju med Björn Edvinsson, klass 6.
Kan du något stjärntecken?
Kräftan.

Intervju med Siv, vuxen.
Minns du något som du fick förra julen?
En prydnads älg i glas.

Intervju med Eda, vuxen.
Hur firade ni jul förr?
Med tomtegröt och lutfisk och utan tomte.

Av: Marika Jonsson och Amanda Dahlgren.

1.Vad heter du?

Svar: Ellen Edvinsson.

2.Vad är din älsklings rätt?

Svar: Pannkaka.

3.Vad heter din bästis?

Svar: Linnea.

4.Vad gillar du för film?

Svar: Harry Potter.

5.Vad gillar du att göra på fritiden?

Svar: Spela.

6.Hur gammal är du?

Svar: 7 år.

7.Vad är det bästa med julen?

Svar: Julklappar.

Av: Linn Landström

Hur jag firar jul

På morgonen när jag vaknar brukar jag ställa mig vid fönstret och titta ut. Jag brukar säga grattis på födelsedagen till Jesus. Sen brukar jag be för mina släktingar, att de ska hålla sig friska. På morgonen kommer en tomte in till våra rum och ge oss ett eller två paket på sängen, när vi sover. Jag brukar låtsas-sova, för egentligen är jag redan vaken när tomten kommer. När jag var tre eller fyra så brukar jag alltid gå till mamma och pappas säng, för att jag var så rädd för tomten. det är jag ju så klart inte längre. På eftermiddagen ser vi först på Kalle Anka. Sen så äter vi. Antingen kommer farmor och farfar till oss, eller så går vi ner till dem. Sen kommer jultomtarna. Det är alltid Björn och Sara som är tomtar. Vi öppnar våra klappar och sen så leker vi med sakerna som vi fått. Vi får vara uppe hur länge vi vill på kvällen.

Av: Ellen Edvinsson

En tomtesaga

Det var en gång en ren som hette Annabell. Det fanns även två killar som hette Kalle och Fred. Annabell var en tamren som bodde hos Kalle och Fred. Ett år var Kalle, Fred och Annabell ute i skogen. Där mötte de jultomten. Han hade kraschat med sin släde mot en klippa. Kalle Fred och Annabell hjälpte tomten att laga släden. Tomten blev så glad över hjälpen att han bjöd dem på en slädfärd upp i luften. Det var skoj. Sen skjutsade tomten hem Kalle, Fred och Annabell. Tomten gav dem ett pulver som gjorde att de kunde flyga. Kalle och Fred testade pulvret och flög ner i skorstenen, precis som tomten brukade göra. De landade i finrummet där granen stod. Under granen låg det fullt av julklappar som tomten hade lämnat till Kalle, Fred och Annabell. Kalle och Fred längtade så till julaftonen då de skulle få öppna alla sina paket. De tittade ut genom fönstret och såg rådjur.

Av: Johan Astergren

Min jul

Dagen börjar med att jag sätter mig framför fönstret och ber till gud. Jag brukar be för mina släktingar, att de ska få må bra. Sen går jag ner och gömmer mig bakom julgranen, för att skrämma Marika, men hon blir aldrig rädd. Jag och Marika brukar försöka styra ut granen på golvet och dansa runt den. På eftermiddagen klär vi oss fint, för då kommer morfar, tant Göta, Kalle, Matilda, André, Bibbi och Kennet. Klockan tre ser vi på Kalle Anka. Då fikar vi också, bullar och tårta. Sen äter vi middag. På kvällen kommer jultomten med en massa paket. Den kvällen får jag vara uppe hur länge jag vill.

Av: Linnéa Jonsson

Vinsten

En gubbe som hette Sebbe Anka och bodde i Ankeby strax utanför Ankeborg. Sebbe skulle fara och handla lite mat: 100 kg socker, 200 kg saffran, 50 tvättmaskiner, 53 täcken, 6000 kg russin och 500 trisslotter. Det kostade 100 filingar.

- Ååå!! sa Sebbe. Jag har inte råd men jag tar en trisslott.

Senare på dagen skrapade han och vann 10 000 000 kr. Han ringde sin granne Fredrik Anka och sa:

- Jag har vunnit 10 000 000 kr.

- Oj, sa Fredrik.

- Vi far till Nya Zeeland och fiskar King Fish.

- Ja, vad kul, sa Fredrik.

Två dar senare på Nya Zeeland den 12/6-04. Här på Nya Zeeland är det varmt och vi fiskar varje dag, skrev Sebbe på ett vykort till Billy Bäver, en kompis.

2 år senare kom dom hem.

Av: Sebastian Engström.

En höstdag i örträskbygden

I slutet av oktober ringde en engelsktalande man till mig på arbetet. Han befann sig på Ansia camping i Lycksele och undrade om det var möjligt att få besöka ekomuseet i Vargträsk, så här års.

Under samtalets gång visade det sig att denne man, Oliver Vogel, promenerar genom Sveriges alla kommuner med ett kylskåp på ryggen. I tre år har han vandrat och nu återstår norra Sveriges kommuner, vilket beräknas ta ytterligare ett år på avstånden. Är det bara runt 5 mil mellan orterna han besöker bär han hela packningen på ryggen inkluderande tält, sovsäck och mat. Men, i Lappland skickar han kylskåpet med buss eftersom dagarna är så korta vintertid. Under sin vandring besöker han annorlunda besöksmål och skriver på en reseguide i flera delar. Förutom ren turistinformation ska han berätta om matkultur och

svenska traditioner samt ge tips på udda evenemang.

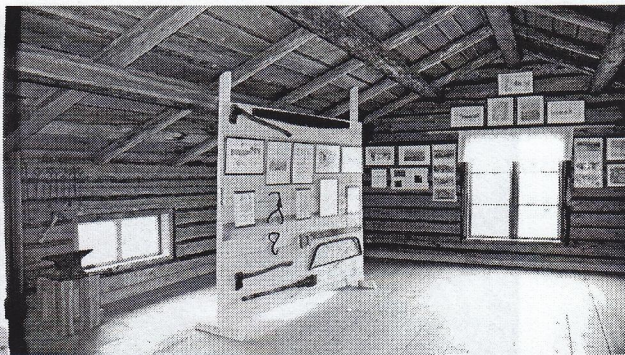
Besöket i ekomuseet, både i utställningen, ladugården, bagarstugan och i omgivningarna imponerade. Hos Rakel och Sigge Westerlind väntade Kaffe, fläsk och härliga smörgåsar.

Därefter for vi till Örträsk för att besöka konservatorn Rolf Wahlberg. De uppstoppade norrländska djuren, som så fint placerats i naturtrogna miljöer, var en upplevelse. Ann-Gerds goda älgfärspaj med Karl-Johansvamp gjorde inte saken sämre.

Som avrundning på dagen hälsade vi på hos jägarna i Skarda, som höll paus i vistet.

Den som vill följa Oliver's vandring kan gå in på www.dreamexperience.com och klicka på "Tour de fridge".

Hembygdsföreningen Ekomuseet Elisabet H Lycksell

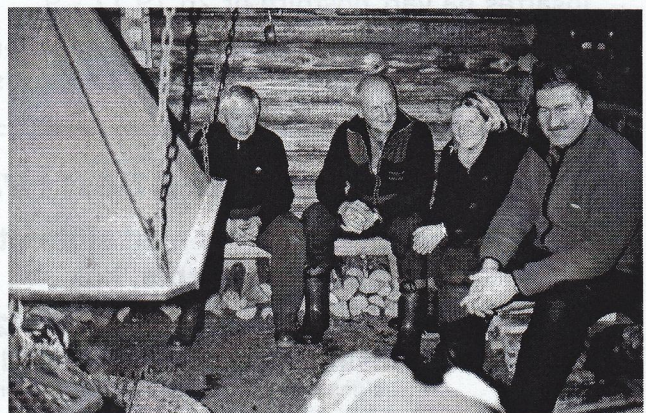
Interiör från utställningen i ekomuseet med både bruksföremål och tavlor som berättar hur livet gick till förr.

Vandraren och äventyraren Oliver Vogel på besök i ekomuseet fick smaka fläsk från rökbastun hos Sigge & Rakel.

På Café Vildanden fick vi äta gott i vildmarksmiljö. Under tiden berättade Ann-Gerd och Rolf Wahlberg om sin verksamhet.

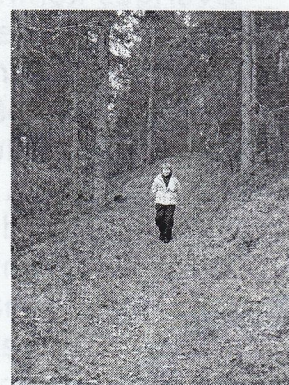
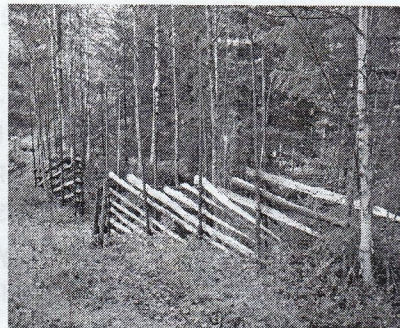
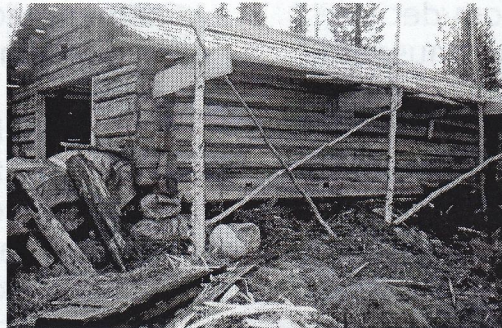

Hos älgjägarna i Skarda var det varmt och gemytligt efter en händelserik dag.

Ekomuseet 2003

I sommar har hembygdsföreningen bl a arbetat med att göra i ordning vandrings-stigar och broar över bäckar. Inloppet till den gamla vattensågen har röjts. Spåntaket på sommarladu-

gården är påbörjat och intill har ett antal meter skihaga byggts för att påminna om den djurhållning som en gång varit.

Bilderna är tagna vid Kvarnbäcken och längs stigen upp till Hemberget. Där har Berggården sin egen historia.

Allt fler besöker ekomuseet inklusive utställningen. Till de mest långväga gästerna hör ännu så länge en familj från Eritrea. De trotsade höstkyllan i slutet av september och blev guidade av Sigge och Rakel. En hel del i utställningen kände de igen från sin egen kultur. Utflykten innefattade också ett besök på Storsvartliden denna dag då regnet hängde i luften. Väl där gjorde Sigge upp en brasa kring vilken gästerna dansade en traditionell dans från sitt hemland. Enligt Sigge:

- En upplevelse, som fler borde fått ta del av.
Stöd gärna föreningens arbete genom att bli medlem. Medlemsavgiften är 25 kr, som enklast insättes på vårt postgiro nr 26 19 17 - 9.

Till sist ett stort tack till alla som engagerat sig och ett speciellt varmt tack till Paul Karlsson.

God Jul och Gott Nytt År!

önskar

Hembygdsföreningen Ekomuseet

Njut av vår, sommar o höst i Vargträsk!

Hyr ett trivsamt hus med sjötomt, 4 sovrum, vardagsrum m ö spis, kök, wc o dusch.

Boka hos Sigge Westerlind, tel 0935-512 34, 0932-320 11
eller hos Elisabet Lycksell 0935-205 01, 070-331 41 53

e-postadress: elisabet.lycksell@swipnet.se

Hembygdsvör. Ekomuseet Lappmarksbyn Vargträsk

Meddelande till församlingsborna .....

Örträsk Lycksele Björksele

Inom vårt kontrakt Södra Lappland har förts samtal under 2003 om vilka vägar vi kan se, som en möjlig framtidsutveckling. Inom Lycksele, Örträsk och Björksele församlingar har ett samtal förts mellan förtroendevalda inom de tre församlingar, kyrkoherden och kanslichefen

Stensele och Vilhelmina församlingar diskuterar idag ett samgående till ett pastorat med en kyrkoherde.

Här i Lycksele pastorat har vi funderat på hur vi bäst kan organisera oss för att förbereda oss på en fortsatt befolkningsminskning. I dagsläget diskuteras en församlingssammanslagning till en gemensam församling. Konsekvenserna skulle bli en enklare och smidigare förtroendevald organisation.

Den verksamhet som idag bedrivs i de tre församlingarna skall fortsätta som förut. Det nya gemensamma kyrkorådet skulle bestå av förtroendevalda representanter från alla de nuvarande tre församlingarna.

Under 2004 kommer samtalet att fortsätta för att så småningom de förtroendevalda skall komma fram till ett beslut om hur det blir för vår del.

Under 2002 och 2003 har Luleå stift arbetat aktivt med att informera inlandsförsamlingar inom Norr och Västerbotten om de konsekvenser en fortsatt befolkningsminskning leder till.

Från stiftet har man velat att inlandsförsamlingarna skall se över sin organisation och se om det finns andra sätt att arbeta på som bättre stöder församlingsverksamheten.

Olika former för samverkan eller samgående ses över. Det viktigaste är att i en framtid med sämre ekonomiska förutsättningar ändå kunna bedriva ett bra arbete med gudstjänst, undervisning, diakoni och mission - församlingarnas grundläggande uppgifter.

Kent Nordin
kyrkoherde i Lycksele, Örträsk, Björksele.

Nu sjunger man gospel

Ett 15-tal gospelsälskare i Örträskbygden tränar och sjunger gospel. David Henriksson ville försöka få med sångglada Örträskbor i en gospelsgrupp, och intresset visade sig vara stort..

I våras samlades vi några gånger, men i oktober startade vi på allvar med sångträningen en kväll i veckan. Meningen är att alla, som vill sjunga får vara med, berättar David.

- Förhoppningen är att vi så småningom kan få någon intresserad musiker på piano eller orgel. Själv spelar jag gitarr men när man även skall vara ledare och dirigent, blir det liksom haltande.

Jag har lång erfarenhet av gospelsmusik. Dels studerade jag vid Gospelslinjen på Solvik. Efter studierna sjöng jag gospel i Credokören, Stockholm under många år.

Örträsk's nystartade gospelskör framträder första gången vid julfesten i Sion lördag 6 december. Nästa framträdande blir i Örträsk kyrka i samband med luciafirandet.

Barns uppfattning .....

Vid kyrkans onsdagsträff läser prästen berättelser om barns uppfattning om konstiga ord, som finns i julpsalmer....

Det var stugmöte i en by i Adventstid. Det var trångt och fullsatt i det stora köket, järnspisens värme skapade stark värme i rummet.

Man sjöng psalmen 109 "Det susar genom livets strid..." När man kom till strofen: "o mänsklighet, ställ dörrn på glänt - det är Advent...."

Då gick lillgrabben och öppnade köksdörren på glänt, för han var säker på att församlingen sjöng, OMÄNSKLIGT HETT, STÄLL DÖRRN PÅ GLÄNT.

VILKA DJUR FINNS bakom dessa ord?

- 1 Har bra syn.
- 2 Dålig gångare
- 3 Omslag till folkvagn
- 4 Ansiktsskydd
- 5 Telefon

VID JULFESTEN 21 dec Långsele

Gunnar Säfsund sjunger Dan Andersson, Evert Taube, Historier, Ritar skämtbilder medan han pratar Imiterar. Alla välkomna!

Barnhistoria

I skolans 3:e klass, Fröken lär barnen att böja ord, som rik rikare rikast. Nå Peter, böj ordet; Han drack. Peter funderar en stund, svarar: Han är full.

Svar på djurrägor: 1. Se-bra. 2 Gor-illa 3. Skallbagge. 4 mask 5. Kobra.

Vid en av kyrkans onsdagsträffar, berättades minnen från barndomens jular. Några av dessa minnen kan du läsa här.....

Starkt ljussken lyste upp.

Ethel Jakobsson var 8-9 år när hon följde pappa till julotta i Örträsk kyrka. De gick över sjön. Ute var det mörkt. När de kommit en bit ut på sjön, kom ett starkt ljussken så hela nejden lyste upp. Det varade en kort stund sedan blev det mörkt. Margot Eriksson inflikar att hon åkte samma julmorgon häst och släde tillsammans med de sina. Även de såg ljusskenet. Andra kyrkobesökare som var på sjön såg även detta. Du som kan förklara detta, hör av dig i nästa ÖA.

Tygpåsar till korv

Margot Eriksson berättar att i hennes hem, och även i andra hem, lagade man blodkorv till jul. Av gamla lakan sydde man påsar att ha korven i.

I de flesta byar hölls söndagsskola, och lagom till advent så hade man julfester. Under flera årtionden var söndagen, kyndelmäss, en riktig ljusständningsdag i kyrkorna. Familjegudstjänst hölls och barnen medverkade med olika program. En dag då julfirandet avslutades.

Dans kring granen

Gun-Mari Öredahl växte upp i Stryksele. Det fanns ingen TV på den tiden. Vi fick lyssna på radio.

Det fanns alltså ingen Kalle Anka att titta på, men i radion sände man "Dans kring granen". Det lyssnade vi på och fick julstämning. Vi hade julgran med levande ljus, som man inte tände så ofta. Julklappar var det sparsamt med, folk hade inte så mycket pengar att handla för. Vi var nöjda om vi fick en eller ett par julklappar. Julotta i radio lyssnade vi på.

Kakor. som julklappar

Elna Ulander växte upp i byn Storsjön, Malax socken. De var 14 syskon. Familjen hade jordbruk. Finska vinterkriget satte sina spår i alla hem. Tre av hennes bröder var ute i kriget, och återkom efter freden. Jordbruket gav mat till familjen, men pengar saknades ofta. I ladugården hade man även kor, som evakuerats från Karelen. Sverige skänkte skor och kläder, som myndigheterna sålde på auktion, man behövde pengar till kriget.

Julen ute på landsbygden gick i lugnets tecken. Mamma bakade kakor, som hon gjorde julklappar av till oss. Det var vi nöjda med, vi begärde inget mera. Vi gjorde små paket, som vi kastade in hos andra. På julmorgon åkte vi med häst och släde till julotta i Malax kyrka. En sträcka på en mil.

Bomber föll till julhelgen.

Anna Hansson, växte upp i Åmassa, fem mil söder Vasa. Sex syskon. Familjen hade jordbruk, tio kor och häst.

Under Vinterkriget arbetade Anna i en parfymaffär i Vasa centrum. Skyltfönstren var igenklistrade. Dagarna före jul bombades Vasa centrum flera gånger. Varje gång fick vi låsa affären, ta med kassan och springa i skyddsrummet. I skyddsrummet var det ingen trevlig stämning. Barn och gamla grät och vi andra var rädda och upprörda. Det fanns lugnande medicin i rummet.

- Affären stängdes tillfälligt och jag fick ta med mig affärsinnehavarens lilla dotter och åka hem över jul.
- På julmorgon åkte vi med häst och släde till julottan i Petalax kyrka. Det var stämningsfullt med alla tjärbloss och ljus. Vid kyrkan fanns stallar för hästarna.
- Krigsriskan i Vasa var mindre efter helgerna, då tog jag lillflickan och åkte tillbaka till mitt arbete.

Geten, som besökte julottan

I Karin Hagersjö, hem i byn Hämra, Sidensjö hade man en trogen getabock. När geten fick gå lös ute följde den med husfolket överallt.

Traditionellt varje juldagsmorgon åkte man med häst och släde till julottan i Sidensjö kyrka. Hästekipage från olika gårdar följdes åt. Klangen från bjällerkran-sarna och tjärblosser, facklorna, gav en vacker stämning åt julresan. Det var cirka två km lång väg.

En juldagsmorgon när pappa tog ut hästen ur stallet, så smet geten ut från stallet. När så hästskjutsarna for mot kyrkan följde geten efter. Han orkade inte följa med i den takt hästarna höll, men kom i egen takt. Väl framme vid kyrkan gick geten in genom den öppna kyrkporten, fortsatte mittgången fram till altaret.

När kyrkorgeln började spela gav geten ifrån sig ett kraftigt bråkande. Det var fullsatt i kyrkan och alla började skratta högt. Geten förpassades ut ur kyrkan, även om den gjorde motstånd.

Detta blev en trevlig inledning på de årets julotta, som alla pratade om länge.

Bussresa till julotta

I mitten av 1950-talet hade postverket stationerat en buss i Långsele. En juldagsmorgon ordnade Långseleborna kyrkskjuts till julottan. Bussen var fullsatt. Direkt efter julottan återvände man till Långsele.

Nästa jul ordnades även kyrkskjuts till julottan. Bussen var fullsatt. Men efter julottans slut blev någon eller några bjudna hem till vänner i Örträsk. Övriga fick sitta i bussen och vänta ett par timmar, medan folk var och drack sitt julkaffe..

Naturligtvis var man irriterade och kanske arga över att sitta i bussen och vänta.

Det blev ingen fler kyrkskjuts till julottan.

Dåtidens bussar tog ca 25-30 passagerare.

Upplysta fönster

Lilly Bergström berättar att när hon och syskon var små, fick de inte följa med till julottan. De vuxna gick, men farmor var hemma hos barnen.

Vi barn skulle tända ljus i alla fönster lagom tills dess att kyrkfolket for hem. Det skulle vara vackert och upplyst.

Vi hade även dukat julbordet med all god mat, som huset förmådde. När pappa kom från julottan gick han direkt till ladugården för att ge djuren och främst hästen Lake gott foder. De skulle även ha jul.

Skollärare Oddenram, var organist i kyrkan. Alltefter vi barn kom upp i femte och sjätte klass, fick vi som ville, vara med i kyrkokören med alla vuxna. Det tyckte jag var trevligt. Det var inte bara till jul vi sjöng, utan vid olika tillfällen under året.

Julfest i Långsele

Söndag 21 december kl 15 00

Trevlig underhållning

Julgröt skinksmörgåsar, kaffe godbit. Lotteri
Medtag julklapp, ca 20-30 kr. Tomte delar ut.

Alla varmt välkomna.

Frågor: tel 31037 . 31021 Långsele Intresseförening.

Gökuret, forts

Här följer en kort resumé av första delen, som var införd i förra numret av Örträsk Allehanda: *Hans Gustavsson berättar om mor Hilma som från islossningen i mitten av maj till dess att sjöflottningen är slutförd, rapporterar örträsksjöns vattenstånd till skogsbolagets faktor. Detta gav Hilmas familj en välbehövlig extrainkomst utöver den Evert fick i flottningen. Detta sker i slutet av 1800-talet. Hans G återger också hur Erik Norberg, Vargträsk fick möjlighet till utbildning och blev skogsfaktor. Hans omtyckta chef inspektor Ohlsson omkom tragiskt vid en hotellbrand i Nyåker, då han försökte rädda dokument som tillhörde bolaget.*

Det är med vemod Hilma en tidig morgon följer kostigen ner mot sjön, där timmer i stora mängder flottas, för att läsa av vattennivån. Tankarna går till hur ett skogsbolag lurade till sig hennes fars skifte om tusen hektar för endast två dussin silverskedar. Hilma har tre av skedarna som sin arvslott.

Hilma är åter gravid och går försiktigt i den branta sjöbacken från Hedins. Hon följer den upptrampade stigen som går i den härligt gröna skogen. Nere vid den glittrande sjön flyger knipor på vinande vingar. I den lodräta berghällen som står med fötterna i vattnet finns nivåmätaren. En robust konstruktion som fyller sin enkla funktion. Den i decimetrar gradeerade tvåtumsplankan är vertikalt fastsatt med järnkrampor i det råa berget. Hilma tar stöd mot tallen vid stupet och lutar sig ut över mätaren. Sjön har stigit under natten. Videbuskarna i strandkanten är nu helt under vatten och så är även Hedins hälla. Vågskvalpet gör att nivån pendlar upp och ner men Hilma beräknar att vattenståndet i sjön ökat med 10 cm. Hon sätter sig sedan på en rotvälta och tittar mot den andra sidan och försjunkar i tankar. Hennes bekymmer verkar välla fram ur en aldrig sinande källa. Varje dag ger anledning till oro. Det saknas alltid något av livets nödortf i hennes hem. Hon vet att sjön ger de yngre barnen mycket glädje när de vandrar längs stranden med metspön och får mört, stäm och abborre. De unga är fallna för äventyr och kan bara tyglas med förmaningar.

- Akta er för "Yllibacken", den stupar brant ner till svindlande djup. Kommer ni utanför näckrosornas gröna stängsel hamnar ni på sjöbotten.

Vi får också lära oss, att när höstdimman hänger ut sina slöjor över stillnande vatten, är det dags att gå hem. I annat fall stör vi vitter-

folket som brukar tvätta kläder på hällan. När solen står högt på himlen och trastarna väsnas i berget kan inget ont hända oss. Men är vi ute så länge att solen går till vila bakom Skardberget och kylan tränger på, infinner sig olustkänslan. Då skräms vi av skuggor och okända ljud och allt blir fullt, grått och trist.

- Det här duger inte, säger Hilma halvhögt och reser sig upp.

Ett illamående besvärar henne när hon går hemåt i den branta sluttningen. Det värker i höften som är ur led. Höftkulan ligger sedan födseln utanför leden och gör att hon måste gå på tåspetsen med höger fot. Maria och Karl har morgonmjölkat och släpper ut kor och kalvar i beteshagen. Djuren vandrar på led ned till sjöstranden för att släcka törsten. När de möter Hilma tittar de på henne med milda ögon och lämnar stigen utan protester. Hilma går sin dagliga morgonrunda från mitten av maj fram till midsommar. Nästan varje morgon lyfter knipor ur viken och försvinner på "svirrande" vingar mot Näsberget. Den lappländska våren är kort och övergår under några intensiva dagar till försommar. I början av juni blommar smörbollarna i kohagen. Ute på sjön ropar storlommen och storspovarna "hujjar" i alla väderstreck. Vindstilla dagar hör hon tydligt gårds ljuden från andra sjösidan. Trots att sjön är nära två km bred hörs samtal, hundar och koskällor mycket tydligt.

Naturupplevelsen är mäktig men den ekonomiska ersättningen är måttlig. Hon får 5 kronor för 40 tidiga morgonturer ned till vattenmätaren. Hilma är trots allt glad när hon får lönen för mödan. Äntligen kan drömmen om ett gökur på köksväggen gå i uppfyllelse.

Hon beställer ett gökur innan pengarna förbrukats. Femman sänder hon iväg med beställningen. Efter ett par veckor kommer gökuret. Det hängs upp på söderväggen i köket och varje halv- och heltimme kommer göken ut och gockar. Den riktiga göken i Kyrkberget tar upp striden och snart gockar de ikapp. Hilma är belåten. Hon stannar upp i sitt vardagsslit och njuter av den hemtrevnad som uret skänker. De mindre barnen tittar storögt upp mot klockan varje gång göken störtar ut och gockar.

Karl Hedin brukar hämta vår post när han ändå går vägen förbi. På så vis får han värdefull insikt i våra enkla affärer. En dag kommer han med det första inbetalningskortet för gökuret. Hilma som är utan pengar löser problemet tillfälligt. När Hedin gått öppnar hon spisluckan och elden förintar snabbt avin. Något krav på betalning finns ej längre. Några inbetalningskrav till förintas av elden i Hilmas vedspis, innan fjärdingsman kommer. Han är en snäll man och hatar ofta sina uppdrag. Tjänstepistolen har han ingen användning för. Pistolen ligger i fönsterbrädan på kallvinden. Om man klättrar upp i björken utanför huset nästan längst upp i toppen av björken, kan man se pistolen. Nils klättrar ofta i björkar. En gång ramlade han ner från Klaras gårdsbjörk. Nils hade tur den gången. Han landade på förstutaket och undgick skador. Fjärdingsmans främsta uppgift är att kräva in skatt till staten. Han ser nöden under sina tjänstebesök och förstår att det är orimligt i många hem att utkräva skatt, men det ingår i hans åliggande. Han blir nervös och stammar då häftigt. Med tunga steg går Bertil ned till Hilma. Akvelina är på väg till vedboden och ser fjärdingsmannen gå förbi. Hon ger sig tid att följa honom med blicken.

- Han går in till Everts, konstaterar hon. De ligger väl efter med skatten?

Bertil funderar hur han så lindrigt som möjligt skall framföra sitt ärende. De minsta barnen leker med kottar under den stora granen. Hilma har eldat i spisen hela dagen och varmt tvättvatten i flera omgångar. Nytvättade blöjor hänger på strecket mellan de två stora gårdsbjörkarna. En varm fuktig luft slår emot Bertil när han öppnar dörren. Hilma tar av sig tvättförklädet, stryker med handen över håret och ser förvånad ut. Hon hinner tänka att en olycka drabbat något av de äldsta barnen. Kanske Nils eller Ragnar skadat sig med yxan och förblött i skogen. Bertil ser oron i Hilmas ögon och framför sitt ärende direkt. Han försöker lätta upp stämningen i köket genom att skämta med Hilma.

- Nu har göken gock -gock -gock - gockat får- får - får - färdigt hos - hos - hos dig - dig Hil - Hil - Hilma.

Hilma andas ut. Gäller det bara gökuret så kan hon leva med det. Tänk om det händer barnet något. Lätt generat tar Bertil gökuret med sig och går. Göken i Kyrkberget får en ledsam sommar.

Hans Gustavsson

Fina resultat inom Röda Korset

Till alla som på något sätt har bidragit till RK-arbetet i Örträsk under året, Ett hjärtevarmt Tack!

Till den stora insamlingen "Världens Barn" skickade vi 1937 kr.

Bössinsamlingen i Örträsk gamla kommun blev summa 2242,50 kr. Tack alla bössbärare.

Örträsk - Bjurholm har under året dessutom skickat 10.000 kr till Irak samt 10.000 kr till Afrika.

Klädinsamlingen som alltid har varit omkring den 20 maj, har upphört. Nu pågår insamling året om. Hela och rena kläder kan lämnas till våra Kupor i Bjurholm eller Lycksele. Vi är tacksamma om kläder packas i kartonger. Till Kuporna kan nästan allt lämnas in, möbler, husgeråd, gardiner m.m.

Än en gång, ett varmt tack till Er alla som hjälpt oss till dessa fina resultat.

Örträsk - Bjurholm RK
genom Margot

Storsvartliden midsommar 2003

ÖRTRÄSK		ÖPPET VARD. 9.00 - 17.00 LUNCH 12.00 - 13.00 LÖRD. 9.00 - 13.00	
VÅRA EXTRAPRISER HITTAR DU I:			
<i>Matglädje</i>			
	POSTEN & SVENSKA SPEL HITTAR DU HOS OSS		VÄLKOMMEN TILL OSS ANDERS, SIV, DAIVI & EDA TEL: 0932-30015
OMBUD FÖR: SYSTEMBOLAGET & APOTEKET			

Livsmedel • Husgeråd

Apoteksombud • Lotter • Bensin/Diesel

Öppet vard 9.00-17.00, lunch 12.00-13.00
lörd 9.00-13.00, sön 12.00-15.00

Örträsk Handel & Bensin
tel 0932 - 301 74

**God fortsättning
på det nya året!**

Se om ditt hus

- ENTREPRENAD, alla typer av GRÄVNINGSARBETEN
- Vi renoverar fönster och byter fönsterglas
- Byter även traktor & bilglas
- Har försäljning av garageportar och
- Montering

Örträsk Fönsterservice AB

ÖFAB
0932-303 63

Örträsk Svets & Mekaniska

0932 - 301 75

Service och reparation av bilar m m

Försäljning av gasol

ALLT I VVS

PEDER LANDSTRÖM PÅ GLADABERG
ÖRTRÄSK RÖRSERVICE, 303 14

Br. Svenssons Mek.

Husqvarna skog & trädgårdsprodukter
Service & reparationer
Vi tar hem på beställning.
Försäljning i butik

Gott Nytt År!
önskar Karin & Ragnvald
Tel: 0932 - 300 40

ÖRTRÄSK TAXI

Telefon 0932-303 20, 070-60 37 357

**SNYGG I
HÅRET??**

Onsdagar fm o em
SALONG SIV
Örträsk
Tel 301 20

Café Vildanden
i Västra Örträsk

I vildmarksmiljö, njut av
pajer med viltfyllning, smörgås, kaffebröd,
glass, kaffe/té

I februari öppnas serveringen lördagar o söndagar
Hämtmat, smörgåstårter, tårtor mm
Minnesstunder mm

Tel 301 49, 073-058 20 43
GOTT NYTT ÅR önskar Ann-Gerd & Rolf

Vecka, månad eller år

Hyr semesterlägenheter i vackra Örträsk

Nära till

- affär
- post
- lunchrestaurang
- elljusspår
- skoterled
- bad, fiske m.m.

Ring Anita Olofsson 0932-301 13 eft. kl 18

Örträsk Fastigheter AB

Evenemangstips vintern 2004

24 JAN PUB, COVER KINGS
på Pärlan, se även separat annons nedan

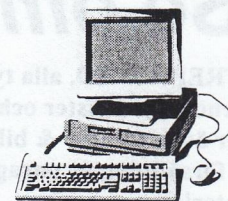

29 FEB ÖRE-ÄLVSLOPPET,
(på självaste skottårsdagen minsann .....!!),
se kommande lokal annonsering

UNDER FEBRUARI: Café Vildanden öppnar!! Se annons i ÖA

1-7 MARS SPORTLOVSAKTIVITETER vecka 10,
se kommande lokal annonsering

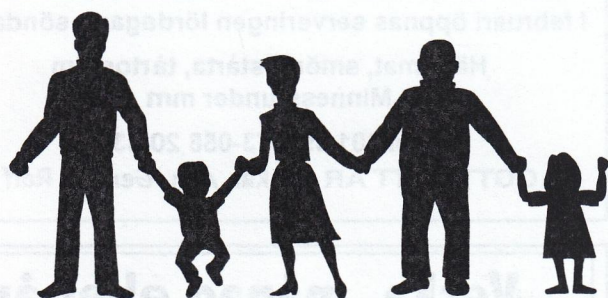
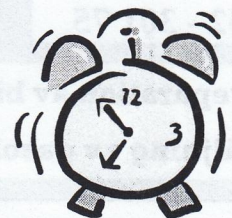
Fler tips inkommer under säsongen - håll utkik på byns anslagstavlor.

Information kan också ges av Gun Rehnman och/eller gå in på www.alltomlycksele.se

Under strecket

Vår bygd är levande och det är oerhört viktigt att vi alla kan bidra till det även i fortsättningen genom
att gynna ALLA ortens näringar
att värna om ortens alla medborgare
att tillsammans verka för och med Örträsk.

För nuet och för framtidens skull.

Pengar att spara!

Tänk på att om du handlar i Örträsk skapar du förutsättningar för att ha kvar handel & service här i bygden! För varje tillfälle du inte behöver åka till tätort för att handla sparar du ca 30 kr/mil i bilkostnad! Exempelvis sex mil t o r gör 180 kr och 12 mil t o r gör 360 kr. Prova att hos din handlare beställa hem sådant som inte finns på orten.

Välkommen till lunchrestaurangen i Örträsk!
God mat vardagar kl 11 - 14

Restaurang Pärlan

För beställning:

- Mat
- Sallad
- Olika pajer
- Smörgåstårter
- Tårtor
- Picknickorg

För bokning

- ◇ Fester
- ◇ Middagar
- ◇ Minnesstunder

Asta & Ann-Gerd, tel 0932-303 16

PUB PÅ PÄRLAN

24 januari 2004 kl 21-01

Cover Kings

Välkomna till en garanterad topp-kväll!!

Anmäl dig till Gun NU!

Tel 303 88